

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत सर्वसाधारण वर्गवारीकरिता केंद्र हिस्सा २२१०एफ१५७, बाब ३१ अंतर्गत रु.३५२१९.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.३९१३.०० लक्ष तसेच राज्य हिस्सा २२१०५२४६, बाब ३१ अंतर्गत रु.२३४७९.३३ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.१४७४.२० लक्ष अनुदान वितरीत करण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: बियुडी -१३२५/प्र.क्र.३४५/एनएचएम (संगणक क्र. ११८३७३१)

१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकूल इमारत

नवीन मंत्रालय, मुंबई ४०० ००१.

दिनांक : २६ जून, २०२५

वाचा :-

- १) केंद्र शासनाचे मंजूरी आदेश क्रं.G.२७०१७/४५/२०२५-२६/NHM-Finance/FTS-८३३८९४८, दिनांक २०/०६/२०२५
- २) केंद्र शासनाचे पत्र क्र D.O. F.No.१ (१३). PFMS/२०२०, NHM Finance दि.१६.०२.२०२३
- ३) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्र.संकीर्ण-१०१८/प्र.क्र.४६/अर्थोपाय, दिनांक ०५. १२. २०२३.
- ४) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्र.अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दिनांक ०७.०४. २०२५.
- ५) संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांचे पत्र क्र.राआसोम/एफएमजी/कें. रा. हि/३०८७३-८८०/२०२५-२६ दिनांक २०/०६/२०२५.

प्रस्तावना :-

ग्रामीण जनतेस सहज साध्य, परवडन्याजोगी, कार्यक्षम, उत्तरायी आणि विश्वासाई आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने संपूर्ण देशात एप्रिल, २००५ पासून राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान सुरु केले आहे. सदर योजनेअंतर्गत प्रजनन व बाल आरोग्य कार्यक्रम (Reproductive child Health), नियमित लसीकरण, मिशन प्लेक्सीपुल, पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण व पल्स पोलिओ लसीकरण इत्यादी आरोग्य सेवा देण्यात येतात. राष्ट्रीय आरोग्य अभियान अंतर्गत राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियाना करिता सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी सर्वसाधारण (General) वर्गवारी साठी उपलब्ध करून दिलेल्या केंद्र हिस्सा २२१०एफ१५७ या लेखाशिर्षांतर्गत केंद्र हिस्सा बाब ३१ मध्ये रु.३५२१९.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.३९१३.०० लक्ष असे एकूण रु.३९१३२.०० लक्ष (रु.तीनशे एक्यान्नव कोटी बत्तीस लक्ष फक्त) व त्यास समरूप राज्य हिस्सासाठी २२१०५२४६, बाब ३१ अंतर्गत रु.२३४७९.३३ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.२६०८.६७ लक्ष निधीची आवश्यकता आहे. परंतु सद्यस्थितीत २२१०५२४६, बाब ३५ अंतर्गत रु.१४७४.२० लक्ष तरतूद शिल्लक असल्यामुळे, केंद्र हिस्सा २२१०एफ१५७, बाब ३१ मध्ये रु.३५२१९.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत

रु.३९१३.०० लक्ष निधी व राज्य हिस्सा २२१०५२४६, बाब ३१ अंतर्गत रु.२३४७९.३३ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.१४७४.२० लक्ष अनुदान राज्य आरोग्य सोसायटीस उपलब्ध करून देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय आरोग्य अभियान अंतर्गत राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य कार्यक्रमाकरीता सर्वसाधारण वर्गवारीसाठी (General) सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षासाठी केंद्र हिस्सा २२१०५१५७ या लेखाशिर्षांतर्गत बाब ३१ मध्ये रु.३५२१९.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.३९१३.०० लक्ष असे एकूण रु.३९१३२.०० लक्ष (रु.तीनशे एक्यान्नव कोटी बत्तीस लक्ष फक्त) व त्यास समरूप राज्य हिस्सासाठी २२१०५२४६, बाब ३१ अंतर्गत रु.२३४७९.३३ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.२६०८.६७ लक्ष निधी ची आवश्यकता आहे. परंतु सद्यस्थितीत २२१०५२४६, बाब ३५ अंतर्गत रु.१४७४.२० लक्ष तरतूद शिल्लक असल्यामुळे, केंद्र हिस्सा २२१०५१५७, बाब ३१ मध्ये रु.३५२१९.०० लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.३९१३.०० लक्ष निधी व राज्य हिस्सा २२१०५२४६, बाब ३१ अंतर्गत रु.२३४७९.३३ लक्ष व बाब ३५ अंतर्गत रु.१४७४.२० लक्ष अनुदान राज्य आरोग्य सोसायटीस वितरीत करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदरचा खर्च केंद्र लेखाशिर्ष २२१०५१५७ व राज्य लेखाशिर्ष २२१०५२४६ अंतर्गत सन २०२५-२६ च्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा व त्या लेखाशिर्षाखाली खर्ची दाखविण्यात यावा.

३. उपरोक्त अनुदानासाठी प्रशासकीय अधिकारी, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. त्यांनी याबाबतचे देयक कोषागारात सादर करून विहित केलेल्या बाबींवर खर्च करण्यासाठी सदर रक्कम आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, राज्य आरोग्य सोसायटी यांच्याकडे संपुर्ण करावी. यासाठी सहसंचालक (अ. व प्र.), आरोग्य सेवा, मुंबई यांना “नियंत्रण अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. सदर प्रस्तावावरील खर्च खालील प्रमाणे नमुद लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व तो सन २०२५-२६ साठी मंजूर करण्यात आलेल्या उपलब्ध तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

अ. क्र	तपशिल	केंद्र/राज्य हिस्सा		
		लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पिय अंदाज सन २०२५-२६	वितरीत करावयाची रक्कम

१	आर-१ २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ८०० इतर खर्च सर्वसाधारण योजना (०१)(१८) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान (केंद्र हिस्सा ६० टक्के) ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०F१५७-३१	१३०२३७.६०	३५२१९.००
२	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०F१५७-३५	१४४७०.८५	३९१३.००
३	आर-१ २२१० वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य, ०६ सार्वजनिक आरोग्य, ८०० इतर खर्च सर्वसाधारण योजना (०१)(१५) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान (राज्य हिस्सा ४० टक्के) ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर)	२२१०५२४६-३१	७००००.००	२३४७९.३३
४	३५-भांडवली मत्तेच्या निर्मितीकरिता अनुदान	२२१०५२४६-३५	१४७४.२०	१४७४.२०

५. वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ जुलै, २०२५ च्या शासन परिपत्रका सोबत जोडलेल्या परिशिष्टातील अनु.क्र.९ मधील मुद्दा क्र.१ ते १० मधील अटी व शर्तीची पूर्तता केली असल्याचे कार्यक्रम प्रमुख / संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई यांनी शासनास कळविले असून त्याबाबतचे प्रमाणपत्र सादर केले आहे. त्यामुळे सदरहू प्रकरणी वित्त विभागाच्या दिनांक ०७.०४.२०२५ च्या शासन परिपत्रकाच्या परिशिष्टातील अनु.क्र.९ मधील मुद्दा क्र. १ ते १० मधील अटीची पूर्तता झाली असल्याचे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

६. यापुर्वी वितरीत केलेल्या निधीच्या अनुषंगाने राज्य आरोग्य सोसायटीच्या लेखा परिक्षणामध्ये कोणतेही गंभीर आक्षेप नसल्याचे राज्य आरोग्य सोसायटीने प्रमाणित केलेले आहे.

७. सदर प्रस्तावावरील वितरीत करण्यात येणारा निधी पुरवठादाराच्या/लाभार्थ्याच्या खात्यात थेट जमा होणार आहे.

८. सदर कार्यक्रमांच्या संबंधित लेखाशिर्षाखाली एक वर्ष जूने संक्षिप्त देयक प्रलंबित नाही. शासनाच्या धोरणानुसार सदर प्रस्तावावरील निधी राज्य आरोग्य सोसायटीच्या स्वतंत्र बँक खात्यात जमा करून खर्च करण्यात येत असल्याचे त्याचप्रमाणे वित्त विभागाच्या दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ च्या शासन निर्णयातील संबंधित असलेल्या सर्व तरतुदीचे /अटी व शर्तीचे पालन करून त्या संदर्भात आवश्यक ते प्रमाणपत्र सादर करणे अथवा आवश्यक त्या बाबीं स्वतंत्रपणे प्रमाणित करणे राज्य आरोग्य सोसायटीस अथवा सदरहून निधी ज्या यंत्रणेमार्फत खर्च करण्यात येणार त्या कार्यक्रम प्रमुखास बंधनकारक राहील.

महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. मुंविनि-२०२२/प्र.क्र.२७/२०२२/विनियम, दिनांक १२.०१.२०२३ मधील नमूद अटी व शर्तीच्या अधिन राहून निधी वितरण करण्यात येत आहे.

९. सदर अनुदान सशर्त असून या पूर्वी वितरीत केलेल्या अनुदानाचे प्रमाणपत्र सादर केले आहे. वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक, क्र.२०१३/प्र.क्र.८५/२०१३/ अर्थसंकल्प-३, दिनांक २५ एप्रिल, २०१३ नुसार उपरोक्त निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र (UC) सादर केल्यानंतरच पुढील अनुदान वितरीत करण्यात येईल.

१०. शासनाच्या धोरणानुसार सदर प्रस्तावावरील निधी राज्य आरोग्य सोसायटीच्या स्वतंत्र बँक खात्यात जमा करून खर्च करण्यात येत असल्याचे त्याचप्रमाणे वित्त विभागाच्या दिनांक २४.०६.२०२१ व दिनांक १४.१०.२०२१ च्या शासन निर्णयातील संबंधित असलेल्या सर्व तरतुदीचे/ अटी व शर्तीचे पालन करून त्यासंदर्भात आवश्यक ते प्रमाणपत्र सादर करणे अथवा आवश्यक त्या बाबी स्वतंत्रपणे प्रमाणित करणे राज्य आरोग्य सोसायटीस अथवा सदरहू निधी ज्या यंत्रणेमार्फत खर्च करण्यात येणार त्या कार्यक्रम प्रमुखास बंधनकारक राहील.

११. सदर प्रस्तावावरील निधीच्या विनियोगाच्या अनुषंगाने आवश्यक तेथे करावयाच्या खरेदीच्या संदर्भात शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ मधील तरतुदीनुसार सक्षम प्राधिकारी यांची प्रशासकीय मान्यता घेण्यात यावी.

१२. सदरचा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या दिनांक ०७/०४/२०२५ च्या परिपत्रकातील तरतुदीच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०६२६११४९५६३२१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिल वि. सावरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. महालेखापाल(लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.

२. महालेखापाल, (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र- १, मुंबई/ महाराष्ट्र-२, नागपूर.
३. आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
४. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
५. अति. संचालक, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पूणे
६. सहसंचालक (अर्थ व प्रशासन), आरोग्य सेवा, पुणे
७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
८. निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
९. वित्त विभाग (अर्थसंकल्प/व्यय-१३), मंत्रालय, मुंबई.
१०. कार्यासन अर्थसंकल्प व लेखा, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मुंबई
११. निवडनस्ती (एनएचएम) .